

**Електронна бібліотека
видань історичного факультету
Харківського університету**

***Посохов С. И. Материалы к биографии М. А. Барга (харьковский период)
// Проблемы історії та методології історичної науки. Харківський
історіографічний збірник. – Харків: Бізнес Ін форм, 1998. – Вип. 3. – С. 228
– 230.***

При використанні матеріалів статті обов'язковим є посилання на її автора з повним бібліографічним описом видання, у якому опубліковано статтю. Дана електронна копія статті може бути скопійована, роздрукована і передана будь-якій особі без обмежень права користування за обов'язкової наявності першої (даної) сторінки з повним бібліографічним описом статті. При повторному розміщенні статті у мережі Інтернет обов'язковим є посилання на сайт історичного факультету.

Адреса редакційної колегії:

Україна, 61077, Харків, пл. Свободи, 4,
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна,
історичний факультет. **E-mail:** istfac@univer.kharkov.ua

©Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна; історичний факультет

©Автор статті

©Оригінал-макет та художнє оформлення – зазначене у бібліографічному описі видавництва

©Ідея та створення електронної бібліотеки – А. М. Домановський

С. И. ПОСОХОВ

МАТЕРИАЛЫ К БИОГРАФИИ М. А. БАРГА (ХАРЬКОВСКИЙ ПЕРИОД)

Харьковский университет по праву гордится своими воспитанниками, среди которых были известные ученые, деятели культуры, педагоги, политики. Вне всякого сомнения, к их числу принадлежит и Михаил (Моисей) Абрамович Барг (01.05.1915-21.05.1991) — доктор исторических наук, профессор, старший научный сотрудник Института всеобщей истории АН СССР, член Королевского исторического общества (Великобритания)*.

Приобретая известность своими научными трудами, посвященными истории английского феодализма XI-XIII вв., аграрной истории Англии и демографии английского дворянства XIV-XV вв., Английской революции, М. А. Барг в последние годы своей жизни много внимания уделял теоретическим проблемам исторической науки, историографии. Его книга «Эпохи и идеи. Становление историзма» (М., 1987) сегодня, по сути, стала вузовским учебником по историографии, заложив основы нового понимания целей и задач историографии как учебной дисциплины. Ориентируя читателей на вдумчивое отношение к идеям, которые во многом определяли состояние исторического сознания, понимание людьми успешных эпох своего места в истории, он преодолевал «цеховой» подход в историографии, сводящий ее задачи к изучению биографий и научных трудов историков. Показывая мировоззренческие основы исторического познания, его работы тем самым ориентировали исследователей на осознанное отношение к собственному творчеству. Не меньшее значение имеют разработки М. А. Барга в области категориального аппарата исторической науки, прежде всего монография «Категории и методы исторической науки» (М., 1984), а также ряд статей, опубликованных в центральных исторических журналах.

Безусловно, не со всеми выводами работ М. А. Барга сегодня можно согласиться, но это обстоятельство несколько не умаляет значение его творчества, его заслуг как историографа, историка-теоретика, оригинального мыслителя.

Приводимые ниже документы хранятся в архиве Харьковского государственного университета и относятся к тому периоду жизни М. А. Барга, когда он, «желая специализироваться по всеобщей истории» (как позднее напишет в автобиографии), два года обучался на историческом факультете ХГУ. Летом 1941 г. он получил диплом с отличием и был оставлен в аспирантуре, однако война заставила его покинуть Харьков. Вместе с тем имя М. А. Барга останется навсегда вписанным в летопись одного из старейших университетов Восточной Европы как его выдающегося выпускника.

* Подробнее о М. А. Барге см.: Павлова Т. А., Черняк Е. Б. Памяти Михаила Абрамовича Барга // Новая и новейшая история. — 1992. — № 1. — С. 181-193.

Заява

Ректору Харківського державного
університету від гр-на Барга М. А.

В 1936 році я закінчив на «відмінно» Київський державний педінститут (історичний факультет). На протязі 8 років я працюю викладачем історії в середній школі в прикордонній Кам'янець-Под[ільській] області.

В сучасний [мо]мент я маю бажання продовжувати свою освіту в стінах В[ашого] університету.

А тому прошу зарахувати мене студ[ентом] IV курсу історичного ф-ту.

При цьому додаю, що я канд[идат] в чл. ВКП(б), рекомендований партійними і радянськими організаціями на учобу, що документами підтверджую.

7.07.1939 р.

Прохає: М. А. Барг
Кам'янець-Под. обл.
Чемеровецький р-н
м-ко [?]
(Підпис)

Характеристика

Дана на тов. Барга М., народження 1915 року, кандидат в члени ВКП(б), закінчив Київський педінститут. На педроботі працює з 1931 року учителем сш. Протягом своєї роботи виявив себе як робітник — майстер педагогічної справи, як вчитель любить свій предмет, всебічно розвинений.

Успішність з його предмету — історії по Драганівській сш 100%.

Тов. Барг М. користується авторитетом, за дорученням РК КП(б)У ним прочитано декілька лекцій для вивчаючих історію ВКП(б).

РВНО Чемеровецького району рекомендує тов. Барга М. для вступу в аспірантуру при Київському університеті.

Зав. РВНО (т. Туркевич)

Рекомендація

Кам'янець-Под. облВНО рекомендує тов. Барга М. А. для вступу в аспірантуру.

Зав. Кам'янець-Под. облВНО (Господишен)

Личная карточка поступающего

1. Фамилия — Барг
2. Имя — Моисей
3. Отчество — Абрамович
4. Пол — мужской

5. Год рождения — 1915
6. Национальность — еврей
7. Партийность — канд. ВКП(б)
8. Образование — Киевский пединститут, 1936 г.
9. Отличник или по конкурсу —
10. Профессия или специальность и стаж — преподаватель истории, 8 лет
11. Социальное прихождение — служащий
12. Нуждаемость в общежитии — нуждаюсь
13. Нуждаемость в стипендии — нуждаюсь

Выписка из приказа № 289
по Харьковскому государственному университету
им. А. М. Горького

г. Харьков
26 августа 1939 г.

Тов. Барг Моисея Абрамовича зачислить студентом IV курса исторического факультета ХГУ.

Основание: постановление приемной комиссии ХГУ.

Ректор ХГУ Сазонов (подпись)

Витяг з наказу
по Харківському державному університету ім. О. М. Горького
від 16.07.1941 р. № 111 / 274

Студента історичного факультету тов. Барг М. А., що закінчив повний курс навчання в університеті та склав державні екзамен в Державній екзаменаційній комісії, вважати закінчившим університет з дипломом з відзнакою.

Ректор ХДУ (Сазонов)

Архив Харьковского государственного университета. Опись личных дел студентов стационара (1931-1939). Д. 1530. Лл. 1-7.